



Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 4. febrúar 2021
Tilvísun: 2021020021

Efni: Umsögn Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur um drög að breytingum á lögum vegna innleiðingar hringrásarhagkerfis

Vísað er til máls nr. 11/2021 í samráðsgátt um drög að breytingu á lögum vegna innleiðingar hringrásarhagkerfis. Frumvarpið felur í sér breytingar á lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir, lögum nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs og lögum nr. 162/2002 um úrvinnslugjald. Með frumvarpinu á að greiða fyrir myndun hringrásarhagkerfis og auka endurnýtingu og endurvinnslu úrgangs. Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur (HER) hefur tekið málið og meðfylgjandi gögn til umsagnar og gefur eftirfarandi umsögn.

Almennt um frumvarpið:

HER telur jákvætt að skapa skilyrði fyrir myndun svokallaðs hringrásarhagkerfis í íslenskri löggjöf og styður það markmið að auka endurnýtingu og endurvinnslu úrgangs og draga verulega úr myndun hans. Betur þarf hins vegar að útfæra sumar þær lagabreytingar sem frumvarpið leggur til. HER bendir á að kostnaðargreina þarf frumvarpið en sem dæmi má nefna að kostnaður við söfnun og móttöku spilliefna frá einstaklingum gæti orðið umtalsverður. Eftir á að útfæra hvernig gjaldtaka á að vera fyrir slíka söfnun, er gjald innheimt með útsvari, greitt fast gjald eða verður greitt eftir magni? Hafa ber í huga mengunarbótaregluna, á að jafnskipta kostnaði við söfnun spilliefna á alla íbúa sveitarfélags, óháð því magni sem er að falla til hjá hverjum og einum? Eins gæti fallið til aukinn kostnaður á eftirlitsaðila vegna útgáfu starfsleyfa og eftirlits. Loks vill HER benda á að til að markmiðum frumvarpsins verði náð þarf að standa fyrir fræðslu fyrir bæði almenning og lögaðila. Frumvarpið hefur í för með sér nýjar skyldur og breytt starfsumhverfi og það þarf að kynna fyrir öllum hlutaðeigandi. Kostnaður við fræðslu hlýtur að falla á sveitarfélög, eftirlitsaðila og ríkisstofnanir eins og UST og MAST.

Einnig bendir HER á að söfnun á spilliefnum í nærumhverfi íbúa kallar á að gerðar séu kröfur um að merkingar og ílát undir spilliefnin séu fullnægjandi og að mengunarvarnir og öryggi á móttökustað séu tryggð, sbr. reglugerð nr 806/1999 um spilliefni. Móttaka á spilliefnum er starfsleyfis skyld starfsemi og þyrfti að vera heimild fyrir staðsetningu slíkra móttökustaða í skipulagi. Greiða þyrfti starfsleyfisgjald og eftirlitsgjald vegna reglubundins eftirlits með móttökustöðunum. HER telur að betur þurfi að rýna hvernig best sé að haga þessu söfnunarkerfi áður en ráðist er í breytingar á lögum.



HER vill árétta að við útfærslu á sérsöfnun úrgangs við heimili þurfi að huga vel að sóttvörnum, hollustuháttum og hreinlæti. Til fellur m.a. sóttmengaður úrgangur s.s. notaðar grímur, tíðavörur og einnota bleyjur og tryggt þarf að vera að ekki stafi óhollusta eða hætta af því við innsöfnun, meðhöndlun eða förgun. Þess þarf að gæta að sóttmengaður úrgangur rati ekki í endurvinnslutunnur.

HER telur einnig að skoða þurfi betur hvernig skráningargátt fyrir úrgang og spilliefni á að virka. Eigi bæði móttökuaðilar og þeir sem úrgangurinn fellur til að skrá í gáttina og verður þá sami úrgangurinn tvískráður? Spilliefni og úrgangur falla til hjá fjölda fyrirtækja sem ekki eru starfsleyfis skyld svo erfitt gæti verið að fylgjast með hvort skyldu um skráningu sé sinnt. Eftir sem áður þurfa starfsleyfis skyld fyrirtæki að framvísa kvittunum fyrir skil á spilliefnum og förgun úrgangs við reglubundið eftirlit enda ber eftirlitsaðila að sinna rannsóknarskyldu sinni. Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga yrði að hafa aðgang að skráningargátt til að staðfesta að upplýsingar séu réttar en slíkt hefur í för með sér aukna vinnu við eftirlit með tilheyrandi kostnaði.

Hvað varðar úrgang sem fellur til á byggingarsvæðum hefur HER aðeins með eftirlit við niðurrif mannvirkja, ekki með almennum byggingarframkvæmdum. Ekki er nóg að ganga bara úr skugga um að flokkun sé til staðar á framkvæmdastað, skila þarf staðfestingu á því að hver úrgangsstraumur fari í réttan farveg. Til staðar þarf að vera eftirlit með skilum og skráningu á úrgangi.

Að lokum vill HER nefna að sú skylda sem lögð er á sveitarfélög að bera ábyrgð á að tölulegum markmiðum sé náð gerir þá kröfu að þau hafi aðgang að nauðsynlegum gögnum til að geta metið það. Setja þarf ríkari heimildir fyrir aðgang að upplýsingum í lög svo sveitarfélög geti sinnt þessu hlutverki

Athugasemdir við einstaka greinar:

Gr. 2. frv. HER bendir á að móttaka á veiðarfærum er móttaka á úrgangi og starfsleyfis skyld sem slík. Það þarf að hafa hugfast ef koma á upp kerfi til að safna veiðarfærum og veita leiðbeiningar og fræðslu um það.

Gr. 12. frv. Vanda þarf útfærslu á sérsöfnun á spilliefnum í nærumhverfi íbúa. Þetta þarf að vera stýrt ferli undir umsjón (mönnuð stöð) þannig að flokkun, umbúnaður og flutningur á spilliefnum verði með þeim hætti að öryggi sé tryggt og ekki skapist mengunarhætta. Ef um ómannaða gámastöður er að ræða bíður það upp á hættu á mengunaróhöppum þar sem umbúðir springa eða rofna, efni geta blandast saman og einnig losnað út í umhverfi. Mikilvægt er að umbúðir henti því spilliefni sem um ræðir og að þær séu merktar með innihaldi.

Gr. 14. frv. HER ítrekar að sveitarstjórnir þurfa lagaheimildir til að nálgast upplýsingar sem þarf til að hafa eftirlit með að tölulegum markmiðum sé náð, sbr. almennar athugasemdir hér að ofan.



Gr. 17. frv. Mikilvægt er að vel sé staðið að fræðslu, bæði til almennings og lögaðila. Hlutverk HER er að hafa eftirlit með flokkun í starfsleyfisskyldri starfsemi en fræðslan þarf að koma fyrst og vera skilvirk. Í fræðslu þarf að koma fram að móttaka og flutningur úrgangs sé starfsleyfisskyld starfsemi og mikilvægt að skilum sé beint til aðila með starfsleyfi fyrir slíkri starfsemi þannig að rétt sé staðið að móttöku og flutningi.

Gr. 20. frv. HER bendir á að notaðar rafhlöður flokkast sem spilliefni þannig að móttaka og flutningur á þeim er starfsleyfisskyld. Það ber að hafa í huga þegar framleiðendum og innflytjendum iðnaðarrafhlaða og rafgeyma, eða þriðja aðila fyrir þeirra hönd, er skylt að taka á móti notuðum rafhlöðum og rafgeymum.

Gr. 24. frv. Samkvæmt skilgreiningu er handhafi úrgangs/spilliefna „framleiðandi úrgangs eða einstaklingurinn eða lögaðilinn sem hefur hann í vörslu sinni. HER bendir á að hér virðist sem bæði sá sem úrgangurinn myndast á og móttökuaðili falli undir þessa skilgreiningu sem getur þá orsakað tvískráningu á sömu spilliefnum í skráningargátt. Skýra þarf hvort og hvernig eigi að hafa eftirlit með að skráningar eigi sér stað og þær séu réttar. Rétt er að benda á að ákvæðið nær til fjölda fyrirtækja sem ekki eru starfsleyfisskyld og þar með ekki undir eftirliti auk einstaklinga.

Gr. 32. frv. HER telur fulla ástæðu til að hækka umtalsvert skilagjald sem greitt er þeim sem afhenda ökutæki til móttökustöðvar. Í frumvarpinu er lagt til að gjaldið verði óbreytt eða kr. 20.000 eins og það hefur verið í rúm 6 ár. HER hefur efasemdir um að þessi upphæð sé næg hvatning til að skila inn ökutækjum. Árið 2020 hafði HER afskipti af 1.000 númerslausum ökutækjum á borgarlandi. Ljóst er að 20.000 kr. hefur ekki verið nægur hvati til þess að eigendur þeirra hafi talið ástæðu til að sækjast eftir þeirri fjárhæð.

Virðingarfyllst
f.h. Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur

Svava S. Steinarsdóttir
Svava S. Steinarsdóttir
Heilbrigðisfulltrúi

Guðjón I. Eggertsson
Guðjón I. Eggertsson
Heilbrigðisfulltrúi